

HÖSTNUMMER • ÅRGÅNG 86 • NR 3
Berga i OKTOBER 2026

Foto: Bezaq Mahmud/Försvarsmakten

ORDFÖRANDEN HAR ORDET

AV: BENGT ANDERSSON

När jag skriver denna spalt är det bara några dagar kvar till valet. Ni som läser det här vet ju resultatet. Jag tänker inte föra någon politisk debatt eller propaganda i detta forum, just nu, men jag har två förhoppningar. Den ena är att ni alla har utnyttjat er demokratiska rättighet (som en del även ser som en plikt) och verkligen röstat. Den andra är att resultatet är sådant att en regeringsbildning kan ske relativt snabbt. Vi lever i oroliga tider och då vill vi gärna ha en regering på plats så snabbt som möjligt.

Jag har i dagarna varit i Örebro och hållit föredrag om omvärldsläget för FMTIS personal. När jag förberedde framförandet slog det verkligen mig hur mycket som händer just nu och hur osäker världen har blivit.

Administrationen i USA, läs Donald Trump, har nyss "delat" en karta där inte bara USA utan också Kanada, Grönland och Island m.fl. stater är färglagda som USA:s flagga. Samtidigt rapporterade nyheterna att president Trump vid en republikansk kongress i Texas utlovat 5000 dollar till varje (vuxen) amerikan som röstar på republikanerna i mellanårsvalet, om republikanerna vinner. Han kallade detta för The Trump Dividend (Trump's aktieutdelning). Så, visst är det en upp-och-nervänd och osäker värld vi lever i.

Det som då gläder mig är att en, i stort sett, helt enig riksdag står bakom de satsningar som görs på totalförsvaret just nu. Det militära försvaret genomför en omfattande upprustning och man benämner det också med sitt rätta namn "upprustning". Det senaste beslutet är ett inköp av det amerikanska systemet M142 HIMARS, ett raketartillerisystem som i sin grundversion utvecklades under slutet av 1990-talet, men som sedan har utvecklats kontinuerligt. Ja, egentligen är det ammunitionen som i första hand har utvecklats. Om jag skall uttrycka det lite vanvördigt så är själva utskjutningsanordningen ganska simpel, medan ammunitionen i sig utgör, vad jag skulle vilja kalla, ett antal vapensystem. Ja det är också lite missvisande att kalla det ett raketartillerisystem eftersom det även kan avfyra exempelvis ATACMS.

Det finns röster som anser att vi just nu köper för mycket och för "spretig" materiel. De hävdar att vi inte hinner utbilda och därmed inte bemanna all inköpt materiel och alla anskaffade system. Jag förstår deras

oro, och det ligger säkert en hel del i det resonemanget, men jag tycker ändå det är helt rätt att göra så som Sverige och Försvarsmakten gör just nu. Efter att forskning, utveckling, studier och anskaffning försummats under många år gäller det att hinna ifatt verkligheten. Här är det värt att ta lite "positiva risker", det vill säga att vi anskaffar materiel och därefter utbildar bemanning, förband och staber på tillförda system allt eftersom. Skulle då omvärldsläget försämrats ytterligare kan vi säkert med olika åtgärder forcera utbildning och införande.

Detta var några tankar om omvärld och ny materiel. Jag kommer att återkomma avseende ny materiel och framtiden i kommande nummer av Borg-Skum.

Foto: Bengt Andersson

HISTORIEN SOM VERKTYG

AV: VICTOR IHRE PERSSON

Som förening strävar vi efter att bygga broar och utgöra en viktig länk mellan nuvarande och förutvarande personal vid regementet och dess föregångare. I redaktionen försöker vi bidra till detta genom att i Borg-Skum varva artiklar om det som händer här och nu med hur saker en gång varit och tankar kring hur saker en dag kan komma att bli.

Det vi skriver om regementet i dag blir med tiden ett sätt för kommande läsare att blicka tillbaka på hur det var. De historiska tillbakablickarna ger i sin tur oss en möjlighet att reflektera över varför vi gör som vi gör i dag.

Tillsammans ger det tidningen en bredd av perspektiv. Perspektiv som förhoppningsvis kan bidra till en starkare samhörighet, men också till ett sunt ifrågasättande. För den som förstår hur och varför saker en gång blev som de blev har också lättare att fråga sig varför vi gör som vi gör i dag, och det är i det frågan- det som morgondagens amfibieförband utvecklas. Trevlig läsning!

VIKTIG INFO GÄLLANDE MEDLEMSAVGIFT

Vi har fortfarande problem med att följa upp inbetalningarna av medlemsavgiften. Vi kan konstatera att merparten har erlagt sin avgift för i år vilket vi är tacksamma för. Oturligt nog "råkade" systemet skicka ut påminnelse till några få som redan betalat in årets avgift. Varför det blev så vet vi inte riktigt. Det här ska nu vara åtgärdat och det ska förhoppningsvis inte längre skickas ut påminnelse till dem som redan betalt. Under hösten kommer vi byta bank och därmed hoppas vi på att felet kommer att vara avhjälpt så att vi kan få det att fungera med inbetalning och automatisk uppföljning. Ni som vet med er att ni inte betalat avgiften kan göra det till vårt **bankgiro 294-9816** eller **swisha** till **123 435 29 28**. Årsavgiften är 200 kr för enskild medlem och 300 kr för familj. Ange för och efternamn samt födelsedatum (ej personnummer) på den/dem det avser.

ÅK MOT SYD, NORD, ÖST ELLER VÄST, VI KÖR TILL EN SKOLRESA ELLER FRÅN DIN FEST

Förutom att köra er dagligen i tjänsten så kör vi er gärna även privat efter era önskemål.

Boka din buss:
www.westinbuss.se
08-545 424 20

RESEBERÄTTELSE FRÅN KAMRATFÖRENINGSTRÄFF GOTLAND 2026

AV: CARL VON GERBER

Årets kamratföreningsträff genomfördes på Gotland under ledning av KA 3 kamratföreningen. Vapenbröderna tog tillfället i akt och åkte över till "öjn" en dag tidigare för att förkovra oss på olika sätt. Att ha en kamrat som har förarbevis för buss, är uppvuxen och tjänstgjort på Gotland är en särskilt lyckad kombination. Totalt var vi 30 medlemmar som under fyra dagar deltog i denna trevliga aktivitet.

Vår resa började traditionsenligt vid Östra station i Stockholm. Kamrat Lars-Inge Pettersson visade tidigt prov på att framföra bussen och samtidigt berätta intressanta anekdoter vilket började redan på Essingeleden och, skulle det visa sig, fortgå under hela resan till allas glädje.

Vi lämnade Nynäshamn sen förmiddag och stävade ut från Stockholms skärgård i syd-ostlig riktning i det bästa vädret som tänkas kan. Det fanns nog ingen medlem som inte bänkat sig för att se Mellsten. Några kamrater passade på att ventilera erfarenheter och kunskaper om försvaret av Nynäshamn och inloppen till Stockholm samt, inte minst, all ubåtsjakt som bedrivits i området.

Väl framme på Gotland åkte vi direkt till Svenskby-museet i Roma för att få ta del av Gammalsvenskbybornas öden. Det verkar som om de har blivit förföljda av motgångar i form av tvångsförflyttningar, svält, krig och politisk förföljelse ända sedan de var tvungna att lämna Dagö 1781 fram tills idag. Den senaste motgången är förstås kriget i Ukraina som har drabbat Gammalsvenskby och dess befolkning hårt. Trots allt de varit med om har de ändå lyckats bevara sin svenska identitet och särpräglade dialekt under nära 250 år. Om man inte kan besöka museet under ordinarie öppettider kan man alltid kontakta dem för att boka en tid mot en ringa ersättning i form av en donation.

Efter besöket på museet satte vi kurs mot Slite för att skaffa oss lite ädlare drycker till middagen. Det visade sig att den indiska restaurangen i Fårösund som vi valt att nyttja för kvällsförlägganden inte hade utskänkningstillstånd. Hur är det möjligt!? Ett stridspar ur kamratföreningen avdelades för att skaffa drycken enär vi såg det som mindre lämpligt att hela bussen stormade in för enskilda inköp. När vi ändå var i Slite

passade vi på att göra en rundresa till utsiktsplatsen, genom hamnen och ett kort stopp vid dagbrottet. Dagbrottet är för övrigt Gotlands svar på Dalhalla, fastän något större och med verksam kalkbrytning. Det var också nu det uppdagades att Lars-Inge bott i både Slite och Fårösund samt att han efter många år som extraknäckande busschaufför blivit inspirerad av reseguiderna.

Väl framme vid Bunge vandrarhem gjorde vi en snabb inkvartering för att sedan dela in oss i två grupper. En som åkte för att hämta maten och den andra som ägnade sig åt dukning. Det blev en relativt sen middag men trevligt, som det brukar vara. Efter en dag som bestått av både resa och flera intressanta upplevelser var det skönt att gå och lägga sig i de typiska militära barackerna. Igenkänningsfaktorn var hög, inte minst vad gäller den lite speciella doften.

Till att börja med var tanken att var och en skulle få spendera egen tid i Visby under fredagen. Så blev det till del men eftersom Lars-Inge var på "guidehumör" gjorde vi lite smärre ändringar i programmet. Vi började med en kort avstickare till Bungenäs som numera är stängt för fordonstrafik. Det fanns dessvärre inte tid för någon promenad i området utan vi fick nöja oss med lite historier kring näset. Som nämnts har Lars-Inge spenderat sina ungdomsår på Gotland och hur det än förhöll sig visade det sig att en klasskamrat är föreståndare för det unika Lärbro Krigssjukhus-museum. Fråga mig inte hur, men på något sätt fick vi möjlighet att besöka museet som öppnade enkom för oss. Lärbro krigssjukhus var ett av Sveriges största krigssjukhus. Idag är det ett museum som berättar om Beredskapstiden 1939–1945, flyktigtiden (baltiska och Tyska flyktingar) 1944–1945 och mottagande av patienter komna från Tyska koncentrationsläger 1945–1946. Besöket inleddes med en introduktion kring tillkomsten av museet, därefter en film och sedan rundvandring. Det var på flera sätt gripande att få ta del av både patienters och personalens öden. Det som förvånade oss mest var att inte någon skola på Gotland tar sig tid att besöka museet. Varför, kan man undra, med tanke på hur historien upprepar sig genom de krig som idag förekommer.

Foton: Carl von Gerber

Något tagna lämnade vi museet och fortsatte söderut mot Visby för att lämna av några medlemmar som önskade spendera egen tid i den gamla hansestaden som 1985 utnämndes av UNESCO som världsarv. Övriga stannade kvar i bussen och följde det spontant uppkomna programmet. Första anhalt blev Galgberget som var en avrättningsplats som har spår ända till 1200-talet fram till 1845. Platsen var väl vald så att man även från havet kunde se dem som avrättats. Det var tydligen inte helt ovanligt att man lät de avrättade hänga kvar flera dagar.

Under vår framryckning mot nästa objekt för vår kulturesa stannade vi till vid pizzerian i Gråbo eftersom det var dags för lunch. Vid det här laget behöver det inte nämnas vem det var som tog oss till restaurangen.

Mätta, och någorlunda belåtna, åkte vi vidare till Högklint där vi bjöds på en magnifik utsikt i alla riktningar. Den branta kusten är imponerande och väl värd ett besök.

Eftermiddagens busstur avslutades vid Visby domkyrka för dem som ville få en liten glimt av staden innan vi skulle ta oss till Fårö kursgård och KA 3 kamratförenings program. Några tillkommande kamrater anslöt oss och vi lämnade Visby kl 16 för att ta oss till Fårö kursgård. Efter obligatorisk incheckning och tilldelning av föreläggning serverades en enklare middag i glada vänners lag.

Hittills hade vi haft bra väder men under lördagen ville vädrets makter annat, det var grått, blåsigt och regnet hängde i luften. Första programpunkten för dagen var förevisning av vapenmateriel, transportbåt 2000 (451), drönarverksamhet och den infrastruktur som P 18 idag förfogar över för sin verksamhet, bland annat värnpliktsutbildning. Eftersom vi hade egen buss passade vi också på att göra en extra tur inne på det före detta regementsområdet. Programansvarig för KA 3 kamratträff undrade först vad vi tagit vägen då vi inte anlände lunchen på utsatt tid. Det drabbade oss inte särskilt mycket då det serverades pastasallad med kyckling, maten var ju redan kall. Dessutom var det gott om tid till nästa programpunkt.

På eftermiddagen, i regn, besökte vi Bungemuseet som är ett av Sveriges största friluftsmuseer vars ändamål är att bevara öns allmogekultur. Ett 70-tal historiska byggnader skildrar hur människor levde och arbetade förr i tiden, främst kring 1600-, 1700- och 1800-talen. En mycket entusiastisk guide gjorde att regnet inte kändes lika besvärande. När besöket vid Bungemuseet var slut visade det sig att det fanns en hel del tid fram till den gemensamma middagen. Vi passade på att göra ett kort stopp vid den engelska kyrkogården på Fårö under vår återfärd till kursgården. Än fanns det gott om tid och de av oss som inte fått nog av kultur och upplevelser stannade kvar i bussen för att göra

en kortare rundtur på Fårö bland annat för att få se lite rauk. Rundturen avslutades vid Ingmar och Ingrid Bergmans grav belägen vid Fårö kyrka. Vi kom tillbaka vid 17-tiden lagom till att göra oss i ordning inför den stundande högtidsmiddagen. Kvällen ägnades således åt middagen och efterföljande samkväm i "mässen". Traditionenligt serverades snapsvänlig förrätt och till det sång.

Efter frukost höll regementsförvaltare Daniel Martell, förbandsförvaltare på P18, ett föredrag om regementets verksamhet. Det har väl inte undgått någon att den militära verksamheten tilltar på Gotland även om de likt övriga Försvarmakten har utmaningar med bemanningen.

Efter föredraget återställdes föreläggningen för att där efter åka till kamratträffens sista aktivitet, besök på Gotlands försvarsmuseum flyg- och marindel i Tingstade. Det fanns nog en och annan av dem som aldrig varit där som tänkte att detta var ett litet museum som drevs av några entusiaster. Så var det verkligen inte. Här finns en bred palett av föremål från både flyget och marinen som presenterades på ett intressant sätt. Om något ska lyftas fram särskilt så är det skans IV med föremål och utställningar. Det är väl värt ett besök så passa på om du är på Gotland och har vägarna förbi.

Rutger Bandholtz, KA 3 kamratförening, avslutade kamratträffen och därefter var det dags för en obligatorisk gruppbild innan vi skiljdes åt för denna gång.

Återfärden avlöpte väl och vi rullade in vid Östra station söndag kväll nöjda och belåtna med allt det som vi fått oss till livs i form av kultur, civil såväl som militär, samt trevligt umgänge. Nästa år går resan till Göteborg då det är KA 4/Amf 4 kamratförening som har planeringsansvaret. Vår idé är att åka redan på torsdagen och har ni förslag på aktiviteter, boenden och förplägnad får ni gärna meddela oss med ett mejl till info@vapenbroderna.se

EN HISTORISK EXPOSÉ FÅ FÖRUNNAD

AV: OLIVER KALLMERT & VILHELM RITZÉN

Tisdagen den 15 september 2026 inledde vi C Amf 1:s introduktionsresa för nya befäl med en gemensam transport från Berga till Vaxholms fästning. Det glada gänget som mötte oss, Vapenbröderna, var fullt redo att dela med sig av erfarenheter och kunskaper samlade under långa och förtjänstfulla karriärer. Något sådant är få unga officerare förunnat. Vi ställs inför en osäker omvärld och nya utmaningar och kommer oundvikligen att göra många misstag (men den här gången i en tid av upprustning!).

På Vaxholms fästning fick vi en guidad visning av museet och en föreläsning som syftade till att bredda förståelsen för försvaret av vår kust och skärgård genom historien. Den sträckte sig från att avvärja hot mot våra vitala inlopp, via Vaxholmslinjen och Havsbandslinjen, till övergången mot dagens krav på ökad rörlighet. Taktiken, materielen och det dimensionerande fiendehotet har onekligen varierat. Det som består är att vi genom tiderna har anpassat oss, precis som vi fortsätter att göra idag. På Korsö fick vi sedan ytterligare genomgångar, dels med större fokus på Havsbandslinjen och KAB 2, dels i form av reflektioner och erfarenhetsutbyte. Som sig bör avslutade vi kvällen med god mat och dryck i trevligt sällskap.

Dag två tog vi oss vidare till Landsort för ett särskilt uppskattat besök inne i ERSTA-batteriet. När det lyser i ögonen på flera av Vapenbröderna medan de berättar om sin tjänstgöring vid pjäserna, då vet man att de var bra. Dagen avslutades med ett besök på Mällsten och ytterligare fördjupning, inte minst i minstationerna och ubåtsjaktoperationerna under 80- och 90-talen.

Att förstå det svenska kustförsvarets historia är en förutsättning för att bättre kunna förstå vår framtid. Resan var mycket lärorik för många, inte minst våra unga officerare som tillkommit förbandet från andra bakgrunder. Ett särskilt tack riktas dock till just Vapenbröderna. Utan er hade resan i stort varit svår att genomföra, men framförallt hade den saknat er personliga erfarenhet och de oändliga anekdoterna som därigenom tillkommer. Mycket har förändrats sedan er tid, förhoppningsvis till det bättre, men det finns ingen tvekan om att det finns delar att bevara och se tillbaka på med inspiration.

Tack för påminnelsen, er frivillighet och kunskap!

Foto: Jan Ridenwall

Foto: Försvarets historiska telesamlingar (FHT)

KA SENSORSYSTEM INFÖR AVVECKLINGEN ÅR 2000

AV: RONNY ANDERSSON

År 2000 avvecklades Kustartilleriet (KA) genom ett riksdagsbeslut. I en tänkt serie med artiklar kommer jag att försöka beskriva vilken status de avvecklade förbanden hade inom olika funktionsområden. Jag kommer att använda KAB 1 som exempel vid behov då jag har egen erfarenhet från detta förband.

I denna första artikel kommer jag att beskriva de sensorsystem som disponerades och hur informationen kunde göras tillgänglig. Typiskt hade vi sensorer som fokuserade på en domän vardera – sjö – luft eller mark även om det fanns några som klarade sjö plus luft samtidigt.

Sjömål

Historiskt utgjordes merparten av sensorsystemen inom KA av system för övervakning av sjöterritoriet och för eldledning mot sjömål.

Inom KAB 1:s ansvarsområde disponerade brigadchefen kustspaningsradar som kom att ersättas av PS 870, en gemensam radar för marinen och flygvapnet. Inom brigadområdet fanns även två tornradar av typen PS 15. Dessa typer av radarsystem rapporterade obemannat i fredstid till marinens sjöbevakningscentraler och FV strilcentraler via smalbandsöverföring men bemannades vid höjd beredskap och kunde då

rapportera direkt till brigadchef. Dessa radarsystem gav brigadchefen överblick över sitt ansvarsområde.

Vad gäller spärrbataljonerna hade dessa därutöver ett antal egna system. Som komplement till brigadchefens lägesbild ingick s.k. närspaningsradar i bataljonernas stabsbatterier. Dessa radarsystem var av enklare typ och kunde övervaka prioriterade farledsområden. Motsvarande radar fanns normalt även vid minspärrtropparna och på bevakningsbåtarna. De senare kunde användas för framskjuten spaning eller för att täcka någon lucka.

För skjutning mot sjömål fanns såväl radar som optiska system. Dessa kunde användas för spaning vid behov men hölls ofta avstängda till bekämpningsögonblicket.

Inom bataljonerna fanns arte 719 och arte 724 (arte 727 vid KA 12/80) med kvalificerad radar (radarn i arte 719 och 724 var snarlika), samt radar PA 39 tillsammans med CI 710. Som optiska mät- och eldledningssystem fanns arte 728 och avståndsmätare laser AML 701, samt AML 702 ingående i arte 719 och 724. Dessa hade ej mörkerkapacitet.

I slutet av 1980 talet infördes robotsystem 17 i förbanden och därmed tillfördes två eller tre (amfbat) laseravståndsmätare (tillika belysare) med varje robot-

batteri. Dessa var försedda med IR-kamera och hade därmed mörkerkapacitet. Belysarenheten kompletterades med beräkningsenhet 734 och kunde användas för eldledning mot sjö- och markmål på samma sätt som arte 734 som tillfördes KA 12/80.

Vad avser spaning mot undervattensfarkoster fanns kvalificerade sensorsystem vid prioriterade områden, främst vid våra örlogsbaser. Systemen innehöll mikrofoner för avlyssning av undervattensverksamheter, magnetslingor för detektering av magnetiska föremål, samt radar och optroniska övervakningssystem på havsytan. Informationen presenterades i ett stridsledningssystem, KAFUS.

Inom KAB 1 fanns inte denna nivå av system. Det som fanns var typiskt en enkel hydrofon på äldre bevakningsbåtar typ 60, samt en modernare på livstidsförlängda bevakningsbåtar (BevB 72), samt nya BevB 80 av Tapperklass.

Minspärtröpparna kunde ha en magnetslinga utlagd framför mineringen för förvarning. Minorna var utrustade med sensorer för magnetik.

Ovanstående spaningskällor fanns i olika teknikgenerationer allt sedan KA bildades och utvecklades i takt med att tekniska framsteg gjordes. Informationen lästes mellan spanande enheter och staber och markerades på kartor och plott med fettpenor. Det stora lyftet för utnyttjandet av sjölägesinformationen kom under 1980 talet med STRIKA 85. Nu kunde alla dessa sensorer kopplas in i ett gemensamt digitalt stridsledningssystem där sjöläget gjordes tillgängligt i realtid för alla chefer inom brigaden. Och det rörde inte bara KA. Genom projektet ENDA, ensad datakommunikation inom marinen infördes samma sätt att utbyta sjölägesinformation (8000 meddelande) på alla flottans fartyg, i ubåtsjakthelikoptrar och i marina sjöbevaknings- och ledningscentraler. En bidragande orsak till den ökade förmågan utgjordes av digitaliseringen av det marina telesystemet med marinens telenät och nya radiosystem inom alla frekvensområden. Informationen kunde utbytas och målångivning ske mellan KA och flottan över krypterade tråd- och radioförbindelser.

Luftmål

För luftläget förlitade sig KA helt och hållet på information från FV strilcentraler, bl.a. baserat på information från PS 870 och PS 15 placerade i brigadens område. Luftläget spreds typiskt via systemet LuLIS. Detta system använde Teracom FM radiosändare, P2 kanalen, för krypterad dataöverföring av luftläget. Motgarutrustning fanns normalt vid luftvärnstroppar och de olika förbanden för förvarning.

Bl.a. gavs eldförbud inom områden för okvalificerat luftvärn när eget flyg var i området. KA luftvärn var

ej utrustat med IK system för identifiering av eget flyg. Som komplement till LuLIS var det optisk spaning som gällde. Parallellt pågick utveckling och anskaffning av en IR spanare, IRS 725, till Lv tropparna men den kom aldrig att förbandssättas.

Markmål

För markmål var man hänvisad till spaning med trupp. Brigadens kvalificerade truppspaning utgjordes av amfibiebataljon med bl.a. dess attackdykare. Alla fasta förband hade uppgift att bevaka sitt område.

När hemvärnskompanierna kom att ingå i spärrbataljonerna tillfördes en ny förmåga. Spaning med stöd av hund. Denna förmåga användes bl.a. vid sök efter befarad infiltration.

Som hjälpmedel fanns främst kikare och under de sista åren även bildförstärkare vid KJ/AMF. Begränsningen för markspaningssystemet var att vi måste ha trupp på plats där motståndaren fanns. Antingen som fast spaning för att observera om något dyker upp eller rörlig spaning för att leta upp ev. Motståndare.

Sammanställning av markläget gjordes ofta med fettkrita på oleat (plastfilm) över fältkarta. I samband med införandet av Ra 180 kom en datarapporteringsterminal, DART 380. Den möjliggjorde integration med sensorsystem och sammanställning av spaningsrapporter och annan information för spridning över radionät.

Sammanställning av gemensam lägesbild

Brigad-, bataljons- resp. batteri-/kompanichef var i behov av en samlad lägesbild i alla domäner. Systemen var tyvärr utvecklade i stuprör med olika teknik och olika sätt (språk) att utbyta information vilket krånglade till det. Vissa system krävde mörklagda rum (STRIKA 85) medan andra fungerade i dagsljus samt att det var en blandning mellan datoriserade och manuella system. Framtagning av ledningssystemet till de två rörliga brigadledningarna, KAB 2 resp KAB 4 kom att omfatta integration av dessa olika domäner i ett och samma system.

Slutord

Vid tiden för avveckling av KA tillsammans med övriga marinen var sjö- och luftspaningsförmågan i paritet med dagens förmågor men med äldre teknikgenerationer. Bl.a. kom PC revolutionen samt GPS att möjliggöra en ökad möjlighet till spridning av tekniken p.g.a. prisbilden på hårdvara.

Vad avser markläge pågår f.n. en explosion av förmågor baserat på drönarutvecklingen. Mer om detta i en kommande artikel.

Foto: Beza Mahmod/Försvarsmakten

HÄR UTBILDAS MARINENS DRÖNAROPERATÖRER

AV: MIKAELA DALE

Drönarna lyfter från det höga gräset när kustjägarkompaniet är tillbaka efter sommarledigheten. Flygfärdigheterna ska rostas av inför höstens övningar efter några veckor utan kontrollen i handen. Med enkla övningsmedel tränar operatörerna på moment som i skarpt läge kan användas för både spaning och verkan.

Sedan i våras har Stockholms amfibieregemente ett samlat ansvar för att utbilda och utveckla marinens drönarförmåga. Genom den nya avdelningen UAS-detaljen (Unmanned Aerial System) kan marinen i större utsträckning själva driva utbildning, utveckling och implementering av teknik på mandat av Försvarsmaktens UAS Centrum.

På fältet växlar operatörerna mellan flera olika system. Dagens pass är färdighetsträning inför höstens övningar och handlar både om att rosta av flygningen och att träna olika användningsområden. Med "Bomber", en större drönare som kan bära omkring sex kilo, övas släpp från luften.

Från spaning till verkan

Arbetet med flygande drönarsystem är inte nytt. På Stockholms amfibieregemente har förmågan utvecklats sedan mitten av 2010-talet. Erfarenheterna från kriget i Ukraina har ökat tempot kraftigt och förändrat synen på drönarens roll i krigföringen.

– Vi har hållit på med det här länge, men kriget i Ukraina har gett utvecklingen ett stort uppsving. Det har ökat förståelsen för tekniken, hur snabbt den förändras och hur snabbt våra metoder och utbildningar behöver förändras, säger översergeant Johan Lindberg, chef för UAS-detaljen vid Stockholms amfibieregemente.

I dag används marinens drönarsystem bland annat för spaning. Genom att använda olika system kan förbanden få information från luften på flera nivåer och skapa en bättre lägesbild utan att behöva exponera personal.

– Med nya tekniska system närmar vi oss verkligheten att använda dem för verkan. Det handlar både om system som kan släppa last och där farkosten i sig används mot det mål som ska bekämpas, säger Johan Lindberg.

En utveckling som går fortare än organisationen

Den tekniska utvecklingen sker i högt tempo. Nya farkoster, sensorer och användningsområden utvecklas snabbt, samtidigt som organisation, utbildningar och materiel behöver anpassas. Just därför är UAS-detaljen en viktig del i marinens fortsatta organisationsutveckling. Genom att samla kompetensen inom vapengrenen kan förbanden snabbare följa utvecklingen.

– Det finns ett förtroende från Försvarmakten att bedriva det här arbetet här på Berga. Nyckeln nu är organisationsutvecklingen och att vi vågar tänka nytt, säger Johan Lindberg.

Förmågan behöver dessutom finnas på fler ställen än hos ett antal specialister.

Drönare påverkar allt från hur en amfibieskyttepluton verkar till hur ett vaktlag ombord på en korvett behöver organiseras.

– Att vara en kvalificerad drönaroperatör är inte en tjänst som kan läggas ovanpå en annan befattning. Operatören behöver utbildas, träna kontinuerligt och hålla sig uppdaterad i en teknik som förändras snabbt. Samma sak gäller utbildningen och utvecklingen för antidrönaroperatörer. Det innebär att marinen behöver se över både bemanning och befattningar, säger Johan Lindberg.

Ukraina förändrar bilden

En stor del av den snabba utvecklingen drivs av erfarenheterna från Ukraina. Där förändras teknik och metoder löpande utifrån vad som fungerar i strid och hur motståndarna agerar.

Marinen har ett nära erfarenhetsutbyte med Ukraina och använder lärdomarna för att utveckla den svenska förmågan.

– Vi lyssnar på deras erfarenheter och försöker förstå vad vi kan ta med oss och implementera här. Vi har inte samma förutsättningar eller samma uppgifter. Därför måste vi vara både flexibla och lyhörda, säger Johan Lindberg.

Det finns heller ingen färdig modell att kopiera. Olika förhållanden ställer olika krav. För marinen handlar det därför om att ta lärdom av erfarenheterna men samtidigt bygga en förmåga som fungerar i svenska förhållanden och för svenska uppgifter.

En av de tydligaste lärdomarna är själva förändringstakten. Motmedel utvecklas, personlig förmåga

utvecklas och nya tekniska lösningar introduceras. Planeringshorisonten blir därför betydligt kortare än i många traditionella materiel- och utbildningsprocesser.

– Kunskapsutbyte och förmågan att faktiskt använda erfarenheterna är viktigt. Vi måste komma till insikten att även vi kommer behöva anpassa oss snabbt. I kriget förändras läget från dag till dag, säger Johan Lindberg.

FAKTA UAS-VERKSAMHET

UAS – Unmanned Aerial System

UAS är ett samlingsbegrepp för obemannade luftfartyg och de system som krävs för att använda dem, exempelvis styrutrustning, sensorer och kommunikationssystem.

RPAS – Remotely Piloted Aircraft System

Fjärrstyrda luftfartygssystem där drönaren av en operatör på marken, på ett fartyg eller liknande. Marinen använder idag fler typer av RPAS-system i verksamheten.

UAS-detaljen

Enhet vid Stockholms amfibieregemente som har en sammanhållande roll för marinens utveckling och utbildning inom drönarsystem.

Hur blir jag drönar- eller antidrönaroperatör?

Genom utbildning på eget förband kan man ta de första utbildningsstegen mot att bli drönaroperatör.

Hur lång är utbildningen?

Utbildningstid varierar beroende på system man ska bruka, dock tar det minst sex månader med sitt systemslag för att bli riktigt duktig.

Var sker utbildningen?

Utbildning bedrivs idag på de flesta av marinens förband. Beroende på system så kan man behöva genomföra utbildning vid UAS-detaljen på Berga eller vid Försvarmaktens UAS-centrum i Karlsborg.

Foto: Kustjägarkompaniet

MARINEN MED AMFIBIEKÅRENS VÄGVAL

AV: OLLE NECKMAN

Vi står inför ett inriktningsbeslut som heter "Ny Marin". Det är egentligen inte någon ny företeelse utan i stort har varje marinchef startat ett liknande förändringsarbete. Det som gör denna upplaga av en ny marin mer intressant är att omvärlden på ett påtagligt sätt kräver förmåga till anpassning. Se denna artikel som ett tillspetsat debattinlägg baserat på en bister verklighet.

Den offentliga debatten

Jag tror inte att den verkliga skiljelinjen i dagens marina debatt står mellan "fregatter eller inte fregatter" utan mellan två olika synsätt på det tänkbara nutida och framtida sjökriget och kustförsvaret i hela vårt, med Nato utökade, operationsområde. Det ena synsättet utgår från plattformen som bär förmågan. Det andra utgår från att förmågan är distribuerad i ett nätverk av många samverkande system där plattformen bara är en av flera noder.

I Östersjöns geografi talar mycket för att det senare synsättet kommer att få allt större betydelse. Det är också där amfibieförbanden och kustförsvaret blir strategiskt intressanta, eftersom de kan sprida både sensorer och vapen över en yta som är enorm i förhållande till kostnaden för en enskild fregatt. Observera att jag intuitivt inte har något mot fregatter. Det här handlar om något annat!

Betraktar vi Östersjön ur perspektivet av de erfarenheter som vi kan göra från kriget i Ukraina och nu även Iran är det slående att precisionsvapen, drönare, satelliter och sensorer gjort geografien ännu "trängre". Dessutom kan små förband skapa stor operationell nytta, inte minst som kompensation för bristande ledningsförmåga i traditionell manöverstrid. Det är tänkvärt ur båda infallsvinklarna i vår analys av framtidens stridsfält! Östersjön är inte Svarta havet men många erfarenheter går att överföra och bli en grund för vår uppfattning om hur krigföring ska ske med bästa

stridsekonomi utan att förlora handlingsmöjligheter och strategiska/taktiska alternativ i alla situationer.

En fregatt kan naturligtvis bära många sensorer och vapen, men den är samtidigt ett koncentrerat mål. Den behöver för sin operativa tillgänglighet tillgång till en extremt noggrann lägesbild. En amfibiebataljon utspridd över hundratals öar, kompletterad med sjömålsrobotar, autonoma sensorer, UAV-system, smarta torpeder och minor, representerar en helt annan typ av problem för en angripare. För att slå ut en fregatt behöver man lokalisera och bekämpa ett fartyg. För att slå ut ett distribuerat kustförsvar måste man bekämpa hundratals sensorer, grupperingar och eldenheter. Här finns en lösning i utökad förmåga till samverkan och rätt balans i förmågeuppbyggnaden.

Ur det perspektivet är det viktigt att skapa ett mycket svårtillgängligt nätverk av samverkande och distribuerade förmågor. Då blir inte den stora systemplattformen huvudaktören utan en av flera noder i systemet. Frågan är om den nuvarande balansen mellan plattformsbaserade och distribuerade förmågor är optimalt anpassad till Östersjöns operativa miljö? Jag är tveksam.

I ett sådant resonemang blir också ledningsfilosofin annorlunda. I stället för att några få stora plattformar ska samordnas centralt blir uppgiften att ge många små enheter tillgång till samma lägesbild och samma avsikt. Ledningen decentraliseras medan informationsbilden centraliseras. Alltså det som vi i dagarna kan läsa är en viktig inriktning för vår försvarsförmåga och de investeringar som Försvarsmakten vill se.

Begränsar vi analysen till en väpnad konflikt i Östersjön blir det mindre självklart att den avgörande faktorn är plattformsorienterad. Då blir den mer intressanta frågan hur man kombinerar ett fåtal kvalificerade plattformar med ett mycket stort antal distribuerade sensorer, robotar och amfibiska enheter.

Vi behöver ökad amfibisk förmåga

Överbefälhavaren har betonat att investeringen i nya fartyg inte handlar om ett vägval mellan olika förmågor utan om ett både-och-perspektiv. Det är i grunden en rimlig ambition. I det sammanhanget nämnde han att vi även har amfibieförband. Det är tyvärr en sanning med modifikation. Mycket enkelt uttryckt kan man konstatera att utgångspunkten och prioriteringarna för våra amfibiska förmågor är på en alldeles för låg nivå! De bekräftas också av det intresse som våra allierade har för våra amfibiska kunskaper och deras uppfattning om våra prioriteringar och tilldelade resurser. Verklighetens krav motsvaras inte i de organisatoriska besluten. Verkligheten är grym i sin bedömning, något som moderna konflikter avslöjar på

ett synnerligen påtagligt sätt. Det är onekligen bättre att vara förberedd i den omfattning det är möjligt.

Nu är det alltid lätt att vara kritisk och väger man in den uppfattning man kan få kring alla beslut om utveckling av adekvat militär förmåga för att öka vår säkerhet, finns trots allt en samlad logisk röd tråd. Visst ska det finnas utrymme för experiment och även felaktiga beslut (som kan ändras) men det finns inte utrymme för slöseri.

Orimlig frågeställning

Den stora frågan är om vi håller på att lägga ner amfibiekåren för att skapa en oceangående linjeflotta? Det låter kanske, och är kontroversiellt, men frågeställningen borde nog klargöras, trots sin sannolika orimlighet. I beslut och underlag kan vi konstatera att den tredje amfibiebataljonen (efter prutning från sex i amfibiestudien 2017) har försvunnit i alla underlag och att marin specialoperationsförmåga enligt uppdrag i det senaste förvarsbeslut också försvunnit i beredningens rapport i juni i år. Det skulle kunna tolkas som att vi nedrustar vår amfibiska förmåga i en situation där allt förnuft indikerar något annat. Frågan är vilken roll respektive förmåga ska spela i ett samlat svenskt och allierat försvar av Östersjöområdet. Det gäller inte minst hur vi hanterar situationer när begränsningar som ekonomi, materiel eller personal tvingar oss till andra prioriteringar. Hur skapar vi då en bra balans i vår marina/amfibiska försvarsförmåga? Varken ytstridsfartyg, ubåtar, amfibiebataljoner, kustjägare, logistikenheter eller andra förband kan automatiskt vinna kriget. Obalans i förmågor sänker hela vår samlade förmåga! Först när den frågan besvaras blir det möjligt att bedöma om dagens prioriteringar är rätt avvägda. Min uppfattning är att det är en obesvarad fråga som har synnerligen relevans!

Amfibiebataljon 2030 är ett steg i rätt i riktning. Bataljonen ökar den materiella förmågan med lägre personell bemanning. Det är klokt i ett land som är relativt glest befolkat med ett stort amfibiskt operationsområde. Amfibiebataljon 2030 behöver också anpassas till de nya insikter vi nu har av amfibisk krigsföring och framtida krav på rask anpassning. Här har jag stort förtroende för vår förmåga att utvecklas men mindre förtroende för att det kommer att tilldelas resurser för att bygga den totala amfibiska förmåga som krävs för avskräckning och verklig krigsduglighet och uthållighet i en väpnad konflikt.

Förhoppningsvis har jag helt fel men det är värt att reflektera över våra vägval. När vi står inför en väpnad konflikt är det för sent.

INTERVJU MED NYA REGEMENTSCHEFEN

Foto: Bezav Mahmud/Försvarsmakten

Skulle du kunna inleda med att berätta lite kortfattat om din karriär? Var tog den sin början och hur har resan sett ut fram till idag?

Jag är född i Göteborg, men ville uppleva riktig vinter och väntade därför med inryck för att kunna rycka in vid KA 5 i Härnösand 1991, på ett lätt kustrobotbatteri med robot 17. Som kuriosita tillsammans med tidigare C Amf 1 överste Adam Camel.

Jag stortrivdes under värnplikten och läste först vidare till reservofficer för att därefter börja om och läsa till yrkesofficer. När KA 5 lades ner 1997 hade jag redan valt förflyttning till KA1 i Vaxholm för fortsatt tjänstgöring.

Jag har mitt ursprung i sjömålsstriden men har även jobbat vid kustjäger- och granatkastarkompanier. Under 1999 tjänstgjorde jag som ställföreträdande pansarskytteplutonchef i en Bosnienbataljon som armén satte upp, vilket var lärorikt. Jag har också tjänstgjort vid regementsstabens G1 och G3 funktion, vilket kunde kombineras med föräldraledigheter. Senaste gången vid skolbänken var 2008-2010 för studier till överstelöjtnant.

Under ett par år ledde jag sedan den marina förbandsproduktionen vid HKV och växlade därefter till strategisk nivå och försvarsmaktsplanering. Efter tjänstgöringen som stabschef vid MHS Karlberg jobbade jag som militärsakkunnig Marin vid Försvarsdepartementet, där även frågor kopplade till NATO fyllde dagarna. Därefter utlandstjänst igen. Denna gång genom Utrikesdepartementet i befattning som militärrådgivare vid OSSE-delegationen i Wien, ditt delar av familjen också följde med.

Min senaste befattning var vid Försvarsstabens strategienhet där jag var huvudansvarig för kärnvapenavskräckning, samt jobbade med ÖB styrning av Must.

Du tillträdde som regementschef den 11 juni i år. Hur känns det nu när du hunnit landa lite? Hur har bemötandet varit?

Det känns väldigt bra att åter komma ut i den verksamhet som gjorde att jag valde att bli officer. En hel del av verksamheten i marinen och i synnerlighet vid Marin Militärbas Haninge har jag varit delaktig i beslutsmässigt under mina tio år på HKV. Det känns särskilt bra att se krigsförbanden växa igen. Bemötandet har genomgående varit vänligt, stöttande och professionellt, men jag är väl medveten om att det runnit mycket vatten under Vitsåbron sedan jag senast tjänstgjorde på Berga och att jag har mycket att lära. Samtidigt har jag förmånen att se verksamheten ur min synvinkel och med mina erfarenheter och kommer bidra därefter.

Vad tar du med dig från tidigare tjänster in i din nya roll som regementschef?

De åren jag ledde den marina förbandsproduktionen gav bred kunskap om allt som påverkar de marina garnisonerna och garnisonernas krigsförband i form av exempelvis ekonomi, bemanning, infrastruktur, skjutfält, övningar och kompetensförsörjning som behövde hanteras på kort och lång sikt. Därutöver har jag viss förståelse för hur politiska beslut fattas, hur Försvarsmakten tar fram underlag till de politiska besluten, samt hur besluten följs upp. Var och när den beslutskedjan kan påverkas är viktigt att förstå för att kunna tillföra marin sakkunskap vid rätt tillfälle. Jag har suttit i veckovisa EU och NATO-möten när jag jobbade vid Utrikesdepartementet och har viss förståelse för hur den politiska och militära koordineringen genomförs, samt hur regeringsskiftet påverkar Försvarsmakten ner på stridsteknisk nivå. Stödet till Ukraina är ett exempel.

Hur upplever du att regementet har utvecklats och förändrats sedan du senast tjänstgjorde på Berga? Vad är nytt och vad är sig likt?

Det är genuint roligt och lärorikt att möta regementets olika personalkategorier och se hur respektive individ tar sitt ansvar för krigsförbanden. Det märks att omvärldsläget gör att personalen är mer framåtlutad i sitt agerande och därmed farligare för fienden. 2. Marina basbataljon och Marin Militärbas Haninge är tydliga bevis för att logistik och uthållighet ska utvecklas som stöd till övriga marinen och till del Nato.

Den ständigt höga ambitionen i verksamheten är sig likt, men vi bör reflektera över och planera för att vi ska kunna orka växla upp i tempo om så krävs. Då duger det inte att ha halv-lågt stridsvärde från start. Här måste chefer inklusive jag själv våga sänka ambitionen i viss verksamhet för långsiktig uthållighet.

Vad ser du mest fram emot i din nya befattning?

Att möta människorna som bygger och ingår i våra krigsförband. Att se när kraften släpps lös och verksamheten drivs framåt genom individuell initiativkraft och ansvarstagande.

Vad tror du kommer bli den största utmaningen framöver och nyckeln till framgång?

Det är anfallaren som väljer tid och plats. Vi måste förstå och planera avskräckning och försvar därefter inom alla garnisonens krigsförband. Att förstå att vi har kort om tid att göra krigsförbanden dugliga nog att kunna möta en kvalificerad fiende.

Vad prioriterar du på kort sikt? Vad är det första du vill få gjort?

För det första att vi kan verka med den personal, kompetens och materiel som vi har omedelbart tillgänglig.

För det andra att Identifiera hur vi kan öka krigsdugligheten hos Marin Militärbas Haninge, så att vi kan stödja övriga marina krigsförbands uppgiftslösande.

Vad är bra ledarskap för dig? Vad kan personalen förvänta sig av dig som chef för Amf 1?

För mig är bra ledarskap att ha tillit till kollegorna, att leda genom exempel och att skapa förband där människor vill och vågar ta ansvar.

Personalen kan förvänta sig en engagerad chef som skapar förutsättningar, som inte detaljstyr utan litar på den enskildes ansvarstagande och vilja att lösa uppgiften. Det brukar bli bäst så!

Jag vill ödmjukt beskriva att C Amf 1, utöver att vara chef för organisationsenheten Stockholms Amfibieregemente, parallellt är garnisonschef och chef över Marin Militärbas Haninge. Så chefskapet är omfattande.

Marinen ska få en ny organisation. Hur påverkar det Amf 1?

Omvärldsläget och anslutningen till NATO förutsätter att Amf 1 och resten av marinen formeras och bemannas för att kunna verka tillsammans i fred, kris och krig bättre än i dag. Varje enskild medarbetare vid Amf 1 och garnisonen behöver förstå och bidra till att den nya organisationen blir krigsduglig snabbt!

Hur ser du på att leda personalen genom en så stor förändring? Vad vill du att de ska känna under omställningen?

Att jobba i Försvarsmakten är ett aktivt val. De uppgifter, resurser och mandat vi fått måste användas så att vi är trovärdiga och kan hantera det oförutsägbara. Omvärldsläget gör att vi måste fokusera på det som är beställt och leverera på det. Det är för mig en i många avseenden mental upprustning som måste ske, skyndsamt.

Vad tänker du om förbandets traditioner och tillhörighet i den omställningen?

Jag uppskattar och respekterar förbandets traditioner och tillhörighet. Exakt hur de nya förbanden organiseras och vad de kommer att heta är fortsatt under beredning, men stolthet bygger på faktisk förmåga där

starka förband byggs genom tillit. Under hela mitt militära liv har vi förberett oss för defensivt agerande och att inte förlora. Nu, som allierad, ska vi förbereda oss för försvar men även offensivt agerande för att kunna vinna ett krig. Det mindsetet kan vi bygga nya traditioner kring.

Vilken roll ser du att amfibieförbanden ska fylla i den nya marinen, och i förlängningen i Nato?

Jag vill vara tydlig med att vi måste kunna strida här och nu, med det vi har idag. Där ska fokus ligga! Amfibieförbanden ska kunna strida mot en kvalificerad motståndare och det största hotet mot Sverige kommer från Ryssland.

Med det sagt ser jag framför mig att amfibieförbanden kan verka primärt i Sveriges närområde, men även kunna verka enligt NATO:s 360-perspektiv. Det relativt stora antalet anställd personal gör att vi är en militär resurs med kort tid till insats och unik kompetens. Vi måste öva mer dubbelsidig strid, lära oss av misstagen och implementera den nya kunskapen. Annars blir det svårt att vinna ett krig.

Vad betyder Amfibiebataljon 2030 för det bidraget?

Vi ska under de närmsta åren successivt växa in i den nya organisationen, både vid Amf 1 och Amf 4. Här kommer vi inom Amfibiekåren behöva hjälpas åt för att nå operativ effekt med den nya organisationen, inklusive de nya sjöörlogliga plattformarna. De unika förmågor som de svenska amfibieförbanden har, i kombination med viljan att alltid lösa uppgiften, är ett utomordentligt starkt bidrag in i den nya marinen. Arvmaterielen vill jag i möjligaste mån behålla så att vi kan växa volymmässigt om uppgiften kommer.

Vad tänker du om relationen mellan förbandet och Vapenbröderna? På vilket sätt tror du att föreningen kan fylla en funktion i utvecklingen av morgondagens amfibieförband?

Jag är glad över att Amf 1 och Vapenbröderna har en relation då den är ömsesidigt stärkande. Vapenbrödernas kunskap och engagemang, samt ett sunt ifrågasättande, bidrar till utvecklingen av morgondagens amfibieförband. Ert utifrånperspektiv och frågandes "varför" gör att jag och många med mig behöver kunna motivera våra beslut. Något som i längden vitaliserar förbandet och gör oss farligare för fienden.

UTVECKLAD BEKÄMPNINGSFÖRMÅGA GENOM ÖVNINGAR I USA

AV: PETTER LINDQVIST

Funktionen bekämpning vid 2. amfibiebataljonen är under ständig förändring och utveckling. Arbetet mot konceptet *"Amfbat 2030"* pågår daglig dags på bataljonen där utbildning, utveckling och övning alla taktar mot att övergången till den nya typen av organisation och Amfibiekår skall ta vid.

JFO-utbildning i San Diego, USA

En del i detta är utbildningen till JFO (joint fires observer). En JFO är en JTAC's (joint terminal attack controller *"flygeldledare"*) komplement vid CAS (Close air support). En JFO har förmågan och kunskapen att genomföra alla de förberedelser för CAS som normalt en JTAC gör men har ej tillstånd att bevilja en insats med flyg. Därav kan exempelvis en JFO observera ett mål, samverka med stridsflyg och genomföra förberedelser för insats och invänta eldtillstånd ifrån JTAC som kan befinna sig på annan plats, exempelvis en ledningsplats.

Utöver detta har JFO förmåga till övrig markmålsbekämpning i form av indirekt eld (artilleri, granatkastare) och NFS (naval fire support *"fartygsartilleri"*).

Under året har 2. amfibiebataljonen skickat totalt tre individer vid två separata tillfällen på utbildning till JFO. Utbildningen har skett vid Naval Amphibious Base Coronado i San Diego, USA. Utbildningen är 2 veckor lång och genomförs genom lektioner inomhus, praktiska övningsmoment och träning i simulator. Dagarna är mycket intensiva och består av provande moment i princip varje dag, där ett underkänt betyg renderar i hemskickad elev. De provande momenten består av prov i simulator, läxförhör eller motsvarande och en avslutande *"final exam"*.

Glädjande för oss är att samtliga elever, representerade ur kustjägarkompaniet och amfibieskyttekompaniet, har placerat sig som kursetta respektive kurstvåa vid genomförandet. Detta får anses som ett kvitto på att den utbildning och träning vi genomför internt på förbandet håller högsta möjliga standard både nationellt och inom alliansen.

Burmese Chase 26

Burmese Chase är en övning som genomförs årligen på Camp Lejeune i North Carolina, USA, under den varmaste och fuktigaste perioden på sommaren. Övningen är internationell och deltagare från bland annat Norge, Finland och Nederländerna är representerade. Övningen planeras och leds av USMC (United States Marine Corps) i sin helhet och A8 FACTEC planerar det svenska bidraget. Traditionellt har endast JTAC från 2. amfibiebataljonen genomfört övningen som pågår under 4 veckor. Men i år genomförde en hel patrull med deltagare från samtliga kompanier på 2. amfibiebataljonen, där JTAC var patrullchef och utgick från kustjägarkompaniet.

Övningen är generellt en bekämpningsövning där det framförallt genomförs CAS med attackflyg- och helikopter tillsammans med indirekt eld från granatkastare och artilleri. Det är en stor vinning för oss som bataljon, men särskilt för våra JTAC's som får möjligheten att genomföra sina kontroller med utländska flygstridskrafter där variationen är betydligt större än den som erbjuds i Sverige. Bland annat har det övats urban CAS och strid i bebyggelse med CAS där attackhelikopter nyttjats med stor framgång. I patrullen som genomförde övningen från bataljonen ingick två stycken av de JFO som genomfört utbildning bara veckor innan. Dessa fick omgående praktiskt omsätta sina kunskaper genom skarpskjutning med mycket gott resultat även där.

Utöver detta så har patrullen övat i simulator, över spridning av kunskap gällande o-platsbyggnation och tjänst, samt strid i bebyggelse, sjukvård och mycket mer.

Slutsatsen är att vår personal är mycket väl utbildad och kompetent inom funktionen bekämpning och står sig väldigt högt internationellt. Vi har ett väldigt högt anseende både med hänsyn till hur vi presterar men även inställningen vår personal har till ställda uppgifter, oavsett vem den kommer ifrån. Vi bör fortsätta att skicka vår personal på utbildning och övning inom alliansen då det stärker både oss och våra allierade.

Foto: 2. Amfibiebataljonen

Foton: Bezar Mahmud/Försvarsmakten

2. MARINA BASBATALJONEN RIVSTARTAR HÖSTEN 2026

AV: NIKLAS WISTEDT

Under slutet av augusti och början av september genomförde 2. marina basbataljonen den årliga övningen Archipelago Endeavour tillsammans med enheter ur den amerikanska marinkåren. Denna återkommande övning syftar till att stärka det bilaterala samarbetet med våra amerikanska kollegor, utbyta kunskap och att i svensk skärgårdsmiljö lösa uppgifter tillsammans.

De två huvudsakliga fokusområdena för årets övning var sjukvård och skyddstjänst (det som förr kallades ABC eller NBC och nu för tiden går under benämningen CBRN (skydd mot kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära stridsmedel)). Med anledning av detta valde chefen för 2. marina basbataljonen att låta stab- och trosskompaniet agera huvudsaklig samarbetspartner för de amerikanska marinkårssoldaterna. Till stöd för skyddstjänstmomenten fick vi hjälp av garnisonsenhetens och sjöstridsskolans ämnesspecialister och specialinstruktörer, samt från kamraterna i andra och femte amfibiebataljonen till sjukvårdsdelarna.

Övningen inleddes med en dryg veckas långt förberedelseskede på Berga där enheterna fick möjlighet att lära känna varandra, genomföra gemensamma utbildningspass och samöva med varandras materiel.

Efter detta lärarika skede beslutade vi att det var dags för fältgruppering för en mer tillämpad övning. Stab- och trosskompaniet genomförde med underställda amerikanska enheter fordonsmarsch till, och gruppering i, känd och uppskattad KA-terräng: övningsfältet Myttinge. På Myttinge följde därefter några dagars övning där vi varvade formella och mer tillämpade

moment syftande till ökad krigsduglighet inom respektive plutons huvudtjänst. Fältperioden avslutades med att fiendens spaning tvingade fram en hastig men välordnad urdragning och omgruppering till Berga.

Efter vård och samkväm vinkade vi av de amerikanska kollegorna och av övning Archipelago Endeavour 2026 återstår nu att tillvarata och dokumentera de många erfarenheter vi dragit.

I samband med Archipelago Endeavour har även bataljonens övriga enheter genomfört spännande verksamhet. Pålitliga HMS Loke genomförde för första gången på mycket länge sjöminering, vilket var första gången för oss nu tjänstgörande på Amf 1. Mineringen gjordes som stöd till 42. minröjningsdivisionens divisionsövning och vi kan med glädje rapportera att samtliga av de tio övningsminor som fälldes hamnade på avsedd plats. Som lök på laxen slapp vi plocka upp minorna, en uppgift som vännerna i Kungl. flottan åtog sig. Även HMS Trossö, med delar ur vår teknikpluton, deltog som stöd i 42. mröjdiv DivÖ.

Under perioden genomförde baskompani mark skarp-skjutningar med tung kulspruta på Väddö. Som del av kulspruteskyttarnas utbildning inleddes utbildningen med formella skjutövningar, för att sedan stegvis öka i svårighetsgrad och avslutas med stridsskjutning med vapnen monterade på våra pansarterrängbilar.

För att sammanfatta augusti och september så har hösten börjat med en rivstart och samtliga av bataljonens ingående enheter har genomfört viktig, krigsduglighetshöjande verksamhet.

Foton: Bezar Mahmud/Försvarsmakten

BERÄTTELSE FRÅN DE VÄRNPLIKTIGA

Värnpliktig 1133 – Kallt vatten och växelvis framryckning

Grundutbildningen har varit en kalldusch. Men jag har på bara två korta månader lärt känna 35 nya kamrater och tillsammans har vi utvecklats från vilsna civilister till regelrätta bassar. GMU:n har likt duschen på kvällsrutinen varit intensiv. Vi har lärt oss otroligt mycket. Ingen av oss kunde bygga värn, framrycka växelvis eller sätta på en skyddsmask på nio sekunder.

Det är både roligt och givande, men också utmanande. Under marschen hem från vår första fältvecka kom jag och en kamrat fram till att något av det mest krävande vi någonsin gjort var att packa ihop hela förläggningen när korpralen väckte oss med en kulspruta mitt i natten. I stunden var det stressigt på ett sätt vi aldrig upplevt, men trots det är det idag ett gott minne. Det händer flera nätter i veckan att någon i logementet, halvt sovande, gör sig redo för uppställning eller letar efter sitt vapen, redo att besätta eldställningar. Det är ofta jobbigt men det är just dessa krav som utvecklar oss allra mest.

Men en kalldusch kan också vara uppfriskande. Allt eftersom man kommer in i rutinen blir det roligare. Vardagen har plötsligt blivit strukturerad. Detta är välkommet i mitt liv. I skolan var jag bra på att komma precis i tid och inte driva på innan det verkligen krävdes, inget jag är stolt över direkt. Men jag blir bättre, numera kliar det i hela kroppen när det finns något ogjort som behöver göras. Jag tror det är något många kan känna igen sig i, att ha en ökad drivkraft, något som kommer bli viktigt den kommande tiden.

Jag tror att det är en bra tid att göra värnplikten. Försvaret växer och de som gör värnplikten är motiverade. Det är med högt stridsvärde vi på måndagen den 14:e september påbörjar befattningsutbildningen. Det kommer att bli intensivt med mycket, i mitt fall helt främmande, navigerings- och båtteori. Men nytt är ofta roligt. Därefter kommer den minst lika intensiva praktiska utbildningen, vilket är det jag tror alla i plutonen är mest taggade på. Jag kan själv inte tänka mig ett bättre sätt att spendera dagarna än ute i Stockholms skärgård på en snabb båt med 88 millimeters kulsprutor.

Grundutbildningen har gett oss en grund att stå på. Det har varit tufft och det kommer nog att bli en lika utmanande befattningsutbildning. Men GMU:n har visat oss vad vi klarar av. 11. pluton övergår nu till 42. pluton och påbörjar nästa skede av värnplikten. Jag ser fram emot att lära mig mer, bli farligare för fienden och att se plutonen utvecklas till en samman-svetsad enhet. Vi kommer fortsätta duscha kallt, så jag har förhoppningsvis bara goda nyheter att komma med till nästa nummer!

Värnpliktig 1529 – Förväntan mot verklighet

Innan inryck hade jag väl en väldigt vanlig bild av hur värnplikten skulle vara: tidiga morgnar, fysisk ansträngning och väldigt mycket väntan. Jag väntade mig att det skulle bli en utbildning som följer med mig hela livet, inte bara i hur jag ser på saker och ting, utan även i hur jag uppför mig och ordnar mitt liv. Under de första tjugo dagarna på Amf 1 var det mycket som både gick i uppfyllelse och gick i kras.

Omställningen från civilt till militärt liv har varit enorm. GMU:n har vänt upp och ner på vad som är vanligt och konstigt. Plötsligt måste tider hållas som en religion och rutiner och uppgifter följas slaviskt. Men trots allt är det inte ett helvete. I början var något så simpelt som att packa ryggsäcken något som tog tid och krävde kontroll, men nu har vi lärt oss vad som ska med och var i ryggsäcken det hör till.

Samtidigt har jag märkt hur det jag väntade mig skulle vara jobbigt faktiskt inte är så illa. Under vår första fältperiod stod vi och satte upp tält och maskeringsnät i regnet fram till klockan 02.30. Visst, det var kanske inte så jättekul att vara blöt, gå vakt och ligga i värn. Men efteråt var det inte så hemskt heller. Det värsta enligt mig är ovissheten, att inte veta vad som kommer att hända eller när.

Jag har fortfarande större delen av min värnplikt framför mig. Jag väntar mig månader av kyla, hetta, intensitet och väntan. Vad de månader jag har kvar kommer att innebära har jag ingen som helst aning om, men jag hoppas att de kommer att bli ytterst givande och roliga.

Värnpliktig 2225 – Längtan till lumpen

Det är tisdagen den 8:e april. Jag är i skrivande stund eldpost för första gången under min första fältperiod. Sedan jag var 10 år gammal och min far berättade historier från sin värnplikt har jag längtat. Längtat till mönstring, till inryck, till första skjutningen och till allt annat som är "lumpen". Innan jag kom hit hade jag mängder av förväntningar, funderingar och farhågor, men hittills har jag förstått att jag hade fel, helt fel. Det är så mycket mer än vad jag hade trott. Jag finner inga bättre ord än så för att beskriva det. Gemenskapen är stark, tillhörigheten stor och utbildningen lärorik, ansträngande och rolig på samma gång. GMU:n är en av det mest omfattande livsförändringarna jag genomgått och jag är stolt över att få kalla mig själv värnpliktig.

Värnpliktig 2407 – Omställningar

Inför värnplikten var känslan en blandning av nervositet och förväntan. Jag hade hört många olika historier om lumpen, men hade egentligen ingen aning om hur det skulle vara för mig. Jag såg fram emot att få testa nya saker, utmana mig själv, träffa nya människor och framförallt skapa nya vänskaper.

När GMU:n började blev det snabbt tydligt hur stor omställning det faktiskt var. Från ett vanligt civilt liv gick man plötsligt till en vardag med bestämda tider, rutiner och order. I början visste jag knappt vad som förväntades av mig eller vad som skulle hända. Det var mycket nytt att lära sig på kort tid, samtidigt som man skulle försöka hitta sin plats i plutonen. Något som jag ganska snabbt märkte var hur mycket man lär sig genom att bara vara med och lyssna. Saker som kändes ovana i början blev efter hand mer naturliga. Man lär sig också att samarbeta med olika personer man knappt kände innan, och att alla behöver bidra för att gruppen eller plutonen ska fungera.

Nu när GMU:n snart är över känns det nästan lite märkligt att fortfarande inte riktigt veta vad som väntar. Jag visste väldigt lite om vad som skulle hända under GMU:n. Det är kanske en del av de saker som gör värnplikten så speciell, man vet lite och ska inte veta allt. Man får ta allt som det kommer och man anpassar sig i stunden helt enkelt.

Foton: Bezar Mahmud/Försvarsmakten

MITT FÖRSTA ÅR SOM FÄNRIK

AV: KARL LINDSTRÖM

I och med att sommarsemestern nu är här har mitt första år som fänrik nått sitt slut. Det har varit ett år fyllt av nya erfarenheter, utmaningar och lärdomar. Att gå från utbildning till att axla ansvaret som officer har gett mig många värdefulla insikter, både professionellt och personligt.

Mitt första år har sett annorlunda ut än för många av mina kurskamrater. Medan de flesta började som instruktörer eller plutonchefer på värnpliktsplutoner blev min första befattning som kvartermästare på ett utbildningskompani. Det har inneburit en annan typ av ansvar och sannolikt också andra erfarenheter.

En av de tydligaste insikterna från året handlar om ledarskap. Jag tror att den blev särskilt tydlig just därför att jag arbetat som kvartermästare. Innan jag började hade jag bilden av att logistiker ofta uppfattades som strikta, ibland nästan otrevliga. Jag var och är fast besluten att inte bli en sådan person, men jag har samtidigt fått en större förståelse för varför tydliga strukturer och fasta gränssnitt är så viktiga.

När underlag kommer in i tid och med rätt information blir arbetet förutsägbart och effektivt. När man gör undantag eller accepterar ofullständig information skjuts arbetet bara framför sig och riskerar att påverka många fler än den eller det man försökt hjälpa.

Man kan likna det med en busschaufför och en tidtabell. Det kostar nästan ingenting att vänta några

sekunder på en enskild resenär, men om bussen blir sen påverkas alla som ska åka med. Samma balans finns i logistiken, när ska man vänta in någon och när måste man köra vidare?

Den balansgången har jag fått uppleva många gånger under året både när jag själv behövt fatta beslut om att gå vidare och när jag varit den som fått springa ikapp bussen. Jag har varit sen med beställningar, missat detaljer och ibland behövt hjälp i sista stund. Det har varit lärorikt, men också ödmjukande.

Därför vill jag rikta ett stort tack till alla kollegor som haft tålamod med mig under mitt första år. Jag har fått vägledning av mina kollegor, blivit inväntad när jag behövt det och samtidigt fått möjlighet att lära mig när jag gjort misstag.

Ett särskilt tack vill jag rikta till stödfunktionerna på Berga. Ni har svarat på frågor, tagit emot sena beställningar, haft överseende med mina misstag och hjälpt mig att växa in i befattningen utan att verksamheten på kompaniet blivit lidande.

Nu ser jag fram emot ett andra år som kvartermästare. Jag går in i det med betydligt bättre förståelse för både de praktiska processerna och det ledarskap som krävs för att logistiken ska fungera och med ambitionen att fortsätta utvecklas.

MISSA INTE HÖSTMÖTET 22 OKTOBER

Höstmötet med traditionsenlig middag genomförs i Järnvägsrestaurangen på Stockholms östra station den 22 oktober kl.18.30.

Anmälan senast 16 oktober.

För anmälan se föreningens hemsida:

www.vapenbroderna.se/hostmote-22-oktober/

I avgiften om 300 kr ingår mat och punsch.

Övrig dryck köps separat.

Antalet platser är begränsat till 45, så anmäl dig i god tid för att säkra ditt deltagande.

Om det är svårt att gå i trappor fortsätter ni in i stationsbyggnaden och tar rulltrapporna/hissen till plattformsområdet. Sedan rundas väderskyddet över rulltrapporna för att komma till ingången till restaurangen.

Kontaktperson: Fredrik Brunnström, 070 588 73 28

MISSA INTE PUBAFTON 16 NOVEMBER MED FÖREDRAG AV C AMF 1

Vapenbrödernas pubafton, med föredrag av C Amf 1 öv Edward Hallenborg om regementets verksamhet, genomförs i mässen på Försvarshögskolan, FHS, Drottning Kristinas väg, måndagen den 16 november, kl 16.30–21.00. Föredraget genomförs kl 18.00.

Anmälan sker till Fredrik Brunnström på mejl: **fredrik.brunnstrom@fhs.se** där ni tydligt ska ange personnummer, förnamn och efternamn. Medtag legitimation och var beredd att, vid anmodan, uppvisa legitimationen för vaktpersonalen.

Inbjudan gäller för Vapenbrödernas medlemmar och officerare med anknytning till Amfibiekåren

och som tjänstgör vid annan myndighet, s.k. YAM, eller studerar vid FHS.

Inpassering sker via huvudentrén. Byggnaden kommer sannolikt att vara stängd för allmänheten med hänsyn till rådande säkerhetsläge. Vapenbröder anställda vid FHS biträder med inläpp genom huvudentrén och vidare in till mässen. Även utsläpp sker genom biträde av FHS anställda. Om ingen grindvakt är på plats ska ni ringa Fredrik Brunnström på mobiltelefon 070 588 73 28.

Varmt välkomna!

RAPPORT FRÅN FÄSTNINGSMUSEET

AV: ERIK HIMMELSTRAND

Förra året vid denna tid klagade jag på att vädret under den gångna sommarsäsongen endera varit för kall, varm eller för regnig och att vi räddades av ett stort antal indier som besökte oss. Var dessa indier befann sig i år vet jag inte, men de var inte hos oss i vart fall. Jag kunde enbart registrera en indisk grupp under hela sommaren. Men jag ska inte klaga, för vädret var precis perfekt. Det vill säga varken för varmt eller kallt under hela sommaren och besökarna strömmade till. Jag kunde glatt konstatera att det var den bästa besöks-sommaren på sex år.

Anledningarna var säkert många, inte minst valde många sydlänningar att komma till Sverige och Stockholm på så kallad "coolcation" då värmeböljorna höll kontinenten kokande. Resorna från Stockholm till Vaxholm blev även billigare genom att det var SL-taxor på Waxholmsbåtarna och inte minst lockade vår utställning om spioner till besök på fästningsmuseet.

Något som lockade besökare var ett evenemang vi genomförde söndagen den 5 juli, nämligen "Hemligt uppdrag – en dag i spionernas värld". Förutom en specialvisning genom museet och information av olika civilförsvarsverksamheter så hölls även föredrag om "marinspionen" Hilding Andersson av författaren och tidigare kriminalkommissarien vid Säpo, Göran Janrell. Andersson var underofficer vid Stockholms örlogsvärv och spionerade för Sovjetunionens räkning. Han dömdes 1951 för grovt spioneri till livstids straffarbete.

Ett annat mycket intressant och aktuellt föredrag hölls av cybersäkerhetsexperten Karl-Emil Nikka som berättade om den nya hotbilden mot Sverige. Det vill säga hotet genom cyberattacker men även hur vi som privatpersoner kan skydda oss mot attacker och dataintrång.

Ett antal av kanonerna på Kastellet har under sommaren renoverats på ett förtjänstfullt sätt med ekonomiskt stöd från museets vänförening, Statens fastighetsverk och Statens museer för marin, transport och försvarshistoria, SMMTF. Renoveringarna som successivt sker varje sommar kommer förhoppningsvis att fortsätta även framöver. Tanken är att utomhusmaterielen på Kastellet som består av både sjöminor och kanoner även ska ges en bättre skyltning så småningom.

Museet kommer för övrigt de närmaste två åren att kraftsamla mycket av våra resurser mot våra föremål och samlingar som nu ska fotograferas och digitaliseras.

Missa inte dessa evenemang i höst

9 oktober kl. 14.15–15.36 "Kulturnatt i Vaxholm". Visning av Spionernas värld.

24–25 oktober kl. 11.40–15.40 "Höstlovshelg". Museets alla utställningar är öppna. Barnen kan delta i aktiviteten "Kalle Kanonkula och hans vänner".

För mer information, besök: **www.vaxholmsfastning.se**

B Posttidning

Ej retur

Vapenbröderna
c/o Stockholms amfibieregemente
By Breidablick
130 61 HÅRSFJÄRDEN

Vaxholms Fästnings Museum

Skärgårdens största museum

www.vaxholmsfastning.se Bokning och information tel. 08-1200 4870

VAPENBRÖDERNA

Kamratföreningen Vapenbröderna är
Stockholms amfibieregementes kamrat-
förening. Föreningen ger ut tidningen
Borg-Skum fyra gånger per år.
Mer information om föreningen
finns på vår hemsida
www.vapenbroderna.se

Följ oss även på
facebook och Instagram

Föreningens adress:

Kamratföreningen Vapenbröderna
c/o Stockholms amfibieregemente
by Breidablick, 130 61 Hårsfjärden

info@vapenbroderna.se

Skattmästaren:

Irene Clémente
Irene.clement@fhs.se

Årsavgift:

200 kr
Famijlemmedlem 100 kr

REDAKTION

red@vapenbroderna.se

Redaktör tillika ansvarig utgivare:

Victor Ihre Persson
Mobil 070 866 73 00

Redaktionsmedlemmar:

Carl von Gerber
Mobil 073 181 48 87
Mats Geijer
(Korrektur)

Utgivning:

Fyra nummer per år

Layout:

ANV Gunilla Borg
Mobil 070 781 86 04
gunilla@anv.se

Tryckeri:

Tryckeri AB Orion

Scanna QR-koden för ansökan
om medlemskap

Adressändring:

www.vapenbroderna.se/medlemskap